

шення витрат вітчизняних суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності завдяки відмові від подвійних стандартів.

Але поряд із позитивними перевагами членства в СОТ слід враховувати й можливі негативні явища. Серед них назвемо заострення проблеми низької конкурентоспроможності продукції національного виробника внаслідок скасування низки пільг, що суперечать правилам і принципам СОТ; зниження ставок митного тарифу України та відкриття внутрішнього ринку товарів і послуг для нерезидентів; поглиблення невідповідності у структурі попиту і пропозиції робочої сили; зростання безробіття; поглиблення диференціації регіональних ринків праці.

Ось чому базовим принципом євроінтеграційного курсу України став принцип інноваційної реструктуризації національної економіки. І Уряд в цьому плані приділяє увагу фінансово-кредитному забезпеченню інноваційної діяльності, створенню відповідної інфраструктури тощо.

Таким чином, процес співробітництва України з СОТ має відбуватися зі всебічним урахуванням національних інтересів України і мати для її економіки стимуляційний характер.

В. В. Венгер

мол. наук. співробітник Об'єднаного інституту економіки НАНУ

ФУНКЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ ІНСТИТУЦІЙ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄС

Напрями визначення та реалізації економічних функцій органів державної влади й управління в транзитивній економіці та в умовах інтеграції нашої України в ЄС потребують додаткових детальних досліджень. Пошуки оптимальних для даних умов структури і функцій органів управління було розпочато давно. Основу побудови адміністративної системи сучасного типу було закладено Концептуальними основами адміністративної реформи, розробленими згідно з принципами підвищення якості надання управлінських послуг та функціонального відмежування процесу прийняття рішень від його виконання. Високо оцінюючи рівень і науково-теоретичну обґрунтованість Концепції адміністративної реформи, звертаємо увагу на те, що її реалізація на практиці залишилась незавершеною. Багато-разові спроби скоротити чисельність апарату управління, злиття та

реорганізація відомств не зробили державні органи ні більш компактними, ні більш ефективними.

Відомо, що економіка як система суспільних відносин розвивається разом з появою держави. Становлення та зміцнення держави як суспільного інституту супроводжувалося розвитком численних її функцій, включаючи економічні. Економічні функції державного управління уособлюють у собі господарсько-організаційну функцію держави, спрямовану на керований об'єкт — національне господарство країни.

В умовах різних економічних систем функції держави у своїй основі постійні, але проходять через деякі еволюційні зміни. Наприклад, в умовах адміністративно-командної економіки держава виступає власником основних засобів виробництва і централізовано, монопольно регулює економічні відносини, планує виробництво і розподіляє його продукцію у масштабах всієї країни.

В умовах ринкових відносин, свободи підприємницької діяльності, різноманітності форм власності втручання держави в економіку суттєво обмежується. Тут держава покликана корегувати недосконалість ринкового механізму і робити те, що не може зробити ринок. У зв'язку з цим виділяють наступні функції держави у ринковій економіці:

1. Створення і регулювання правової основи функціонування ринкової економіки. Так, держава приймає закони, що регулюють права власності, підприємницьку діяльність і т. ін. Вона по суті несе відповідальність за створення законів і правил, що регулюють економічну діяльність, а також контроль за їх виконанням. Створення законодавчої бази передбачає встановлення правил поведінки економічних агентів, юридичних принципів економічного спілкування, яких зобов'язані дотримуватися у своїй діяльності усі економічні суб'єкти (виробники, споживачі, в тому числі й сама держава).

2. Виробництво, реалізація і придбання товарів та послуг. Держава керує підприємствами й організаціями, які знаходяться у її власності, безпосередньо бере участь у виробництві тих товарів і послуг (передусім — суспільних благ), які є стратегічно важливими для національної економіки, або у їх виробництві не захищений приватний сектор.

3. Регулювання приватного сектора. У ринковій економіці державне регулювання приватного сектора здійснюється у декількох напрямках: специфікація та захист прав власності; створення механізмів товарно-грошових відносин та підтримка виробничої, ринкової і соціальної інфраструктури; створення каналів обміну інформацією; забезпечення макроекономічної стабільності економіки.

4. Перерозподіл доходів. Держава бере на себе зобов'язання про захист бідних верств населення шляхом податкового перерозподілу доходів, прийняття програм соціального захисту. Доход (збиток) від перерозподілу державою фінансових ресурсів заключається у підвищенні (зниженні) ефективності використання перерозподілених ресурсів у порівнянні з можливою ефективністю їх використання без її втручання.

Отже, в умовах розвинутого ринку роль держави у сфері економіки має свою специфіку. З одного боку, порівняно з адміністративно-плановою економікою радянського періоду, державне управління в умовах ринку у цій сфері звужується. З іншого, порівняно з періодом нижчої стадії розвитку капіталізму, воно не тільки не зменшується, а навпаки, значно розширюється і поглиблюється. Адже вільний ринок неспроможний забезпечити ефективне вирішення всіх загальнонаціональних, політичних і соціально-економічних проблем, не завжди відповідає потребам суспільства в цілому. Тому важливим є втручання в ринкову економіку держави, яка бере на себе вирішення ряду економічних проблем. Тобто, перед державою стоїть завдання формування ринку і ринкової інфраструктури, забезпечення ефективної зайнятості, подолання монополізму та недобросовісної конкуренції.

На сьогодні в Україні відсутні чіткі механізми виконання зазначених функцій органами державної влади та управління. Це пояснюється насамперед тим, що старі механізми вже зламані, а нові ще не створені. До того ж, щоб Україна в найближчому майбутньому могла інтегруватися в міжнародні економічні організації (за даними політиків та економістів це може відбутися через 10—20 років) їй необхідно вже сьогодні співпрацювати з цими організаціями. Насамперед, необхідно розробляти та впроваджувати в дію законодавчу базу, яка б відповідала світовим стандартам.

Слід додати, що Україна вже сьогодні повинна ставити собі за мету вступ до ЄС, адже рух у цьому напрямку буде сприяти швидкому розвитку країни.

Тому, на нашу думку, необхідно перш за все зробити наступні кроки:

— чітко перерозподілити функції і повноваження центральних та місцевих органів управління шляхом прискіпливого аналізу кожного пункту. Кожен орган управління повинен мати визначений правовий статус, який залежить від кількості виконуючих функцій. Закріпити за кожним органом визначені функції, які можна було б трактувати тільки в одному напрямі. Зменшити конфліктність та підвищити взаємодію між органами державної влади та управління. Забезпечити чітку зону відповідальності, ефективний контроль і оцінку діяльності суб'єкта управління;

— створити зручну систему надання державною управлінських послуг населенню. Спростити систему реєстрації підприємств. Стабілізувати та уніфікувати податкове законодавство — прийняти єдиний, зрозумілий Податковий кодекс, в якому визначити просту процедуру сплати податків. Необхідно передбачити кримінальну відповідальність чиновників за незаконне втручання у підприємницьку діяльність, встановити майнові санкції за збитки підприємств. Державні органи і відомства, діяльність яких безпосередньо пов'язана з обслуговуванням потреб населення, громадських об'єднань і ринкових структур, повинні розробити з участю громадськості і опублікувати стандарти управлінських послуг, в яких необхідно передбачити виявлення існуючих і потенційних споживачів послуг, їхні потреби; визначити тип і якість послуг, ступінь задоволення ними населення на основі попиту споживачів; створити у сфері управлінських послуг найбільш повні інформаційні системи, доступні і зрозумілих кожному; забезпечити своєчасність відповідей на запитання та скарги споживачів.

Отже, для того щоб Україна виконала умови ЄС, необхідно прискорити зазначені кроки щодо розвитку економічних функцій державних інституцій, та ефективно співпрацювати з країнами європейської економічної організації.

Все це має відбуватися із врахуванням як наукового підходу та світового досвіду, так і з врахуванням власних національних традицій, політичної культури та менталітету. Звичайно, що зазначені кроки потребують і тривалого проміжку часу і великих коштів, але інтеграційні зміни сприятимуть підвищенню рівня життя населення країни та досягненню європейського рівня розвитку, адже саме на це мають бути націлені економічні реформи нашої держави.

І. І. Вітер

доцент кафедри історії економічних вчень
і економічної історії Київського національного
економічного університету, канд. екон. наук

ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ЯК ФАКТОР ЇЇ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СПІЛЬНОТИ

Єдиним об'єктивним критерієм майбутньої ролі й місця країн в глобальній економічній системі є міжнародна конкурентоспроможність їх національних систем. *Конкурентоспроможність* трактується як зумовлене економічними, соціальними і політич-